

Cenzurat: CORNELIU SALCA.

Anul III. — Aiud, 17 Novemvrie 1927. No. 39

# Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

*Apare odată pe săptămână. Un număr 3 lei.*

Director: MARIAN SASU. Prim colaborator: TOMA COCIȘIU  
COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Muntean, A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pitic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. toianovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare și partic. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

## Răspândirea luminii la sate.

Sunt cuvinte din mesagiul regal la deschiderea recentă a corpurilor legiuitoare. Pe noi numai bucura ne poate rostirea cuvintelor acestora dela un loc atât de înalt.

Prin gând ne luminează o rază, ca să se întărească nădejdea, ce o avem ca la răspândirea luminii la sate să nu fim singuri ori și de vom fi singuri, vom munci în alte condiții, mai favorabile și ce este de ameliorat le-am expus în mai multe rânduri în paginile acestei reviste.

Și dacă rândurile noastre nu vor cădea deadreptul sub ochii persoanelor din cercurile înalte, cum am zice pe românește celor din capul trebii, totuși, credem că fac mult bine ridicând conștiința învățătorilor, căci să mă credeți, că atunci când am simțit pulsul unei vieți de munca mai conștientă și mai hotărâtă lucrurile ar avea cu totul altă față.

În primăvară am scris fiind vorba de răspândirea luminii la sate despre intrarea învățătorilor în organizația „Astrei“ al cărei scop congruiază cu tânța noastră și credeam într'o mare mișcare a învățătorilor, cum cred



și acum și m'am convins că mult mai trebuie să insiși ca să pui lucrul la cale. Cu toate că e foarte simplu: cu o sumă mininală ne iscriem membri la „Astra,” luăm parte în număr mare la adunarea generală, la alegerea comitetului întră jumătate dintre învășători și deacolo se direcționează răspândirea luminii la sate prin cercurile culturale cari sunt organizate și putând avea și sprijinul material dela „Astra.”

Adecă dacă am suif muntele mai sus de jumătate să n'avem curajul și mândria a atinge culmea? !

Toma Coeșiu.



## ***In chestia căminului.***

***Rog pe toți domnii învășători, cari au lipsit dela conferinșele oficiale din săptămânile trecute, să-mi comunice până la 25 l. c. dacă se învoiesc sau nu să contribuie și dâșșii cu câte 500 lei pentru ridicarea căminului, cum s-au obligat a contribui toți cellalți învășători, cari au luat parte la acele conferinșe.***

***Asemenea rog să mă anunșe și acei domni învășători, cari voiesc a plăti de o dată — afară de state — aceasta sumă. De comunicările aceste am neapărată trebuinșă pentruca să mă pot orienta la întocmirea statelor de plată pe luna Decembrie, de când adica se va începe reșinerea ratelor de câte 50 lei, durând până la complectarea sumei de 500 lei.***

***Avizez deci pe cei interesai, că dacă nu voiu primi răspunsul lor până la data sus indicată, atunci îi voiu considera, ca pe cei ce voiesc să contribuie cu câte 500 lei, reșinuși prin state de plată, lunar à 50 lei.***

Revizor școlar,

M. Sasu.

## Dureri neînțelese.

E în amurg. Răcoare și liniște în tot cuprinsul văii. Satul mic de munte cu căsuțe pitulate în verdeață strălucesc în bătaia ultimelor raze a blândului moșneag, ce varsă lacrimi de mulțumire pe căpșoarele gingașe felurit colorate. De sub umărul dealului, din turnul bisericii, răsună ritmic bătăile de toacă și glasul clopotului ce vestește că mâine-i sărbătoare. Codrul adoarme în brațele sării liniștite, iar în nepătrunsul bolților lui de frunze, îngânările pasărilor se topesc cu doina ciobănașului culcat pe așternutul de brad, aproape de turma din bătaură. Aerul pare parfumat în grădina mare și frumoasă de lângă biserică, unde D-na Felicia Găvrus brodează cu zor la haina sfântă dedicată soțului de ziua numelui. Lângă ea pe un scăunel Adi — nepoata sa — cu penelul în mână se căsnia a prinde în culori frumosul asfințit. Deodată se aude lătratul lui Nero. Femeea ascunde în pripă cusătura la rădăcina nucului știind că se apropie părintele, apoi privi mirată spre fată, care scăpase penelul și privia uitată în depărtări lăsând moșneagu' soare să-i implătească coroane de aur în părul ei frumos imprăștiat pe umeri. Pentru ca s'o deștepte din acea reverie, zise cu glasul blând, dojenitor: — Adi, la ce gândești, când stai așa pierdută?

Fata închise ochii, ca și cum ar vrea să zică rămas bun visurilor, apoi răspunse:

— La nimic, tușică dragă. Aerul acesta curat m'a amețit și din nou fiu cuprinsă de gânduri. Într'un târziu întrebă. — Cât timp a trecut de când nu mi-a scris Sorin?

Femeea clăti din cap, ca și când ar vrea să zică „Știam eu, că la asta gândești” apoi răspunse:

— Două luni, fetiță dragă.

Da două luni, repetă fata suspinând. Au trecut atâtea zile și el tace într'una. Sigur e bolnav.

— Aceasta nu se poate. Fii sigură că-i roșu de sănătate, dar e ocupat atât cu saloanele de pictură, cât și cu acelea a femeilor frumoase. Adi îngâlbeni, apoi adaugă cu ton de apărare.

— Tușică, e imposibil să mă fi uitat așa curând. M'a iubit prea mult, ca depărtarea să mă fi șters din inima lui.

Nimeni nu-i cunoaște sufletul gingaș și duios. Eu cred tare, că nu mă amăgește. Într'o zi va veni incununat de succese și atunci tușa și unchiu ne va binecuvânta, pupându-ne solemn pe frunte.

— L-au pupat alții înaintea mea, copilă dragă, zise părintele Găvrus, ivindu-se de după porțița grădinii cu un ziar în mână. Tușa Felicia dintr'o aruncătură de ochi, citi șirele, ce cuprindeau vestea căsătorii lui Sorin c'o domnișoară al cărei nume nici în calendar nu-l auzise. Voi să-l ascundă repede ca Adi să nu observe vestea afurisită, dar era prea târziu. Cu

aceeași iuteală cuprinsese și fata șirele pline de otravă. Deodată deveni mai albă ca haina ce purtă, buzele-i tremurau, ochii aveau o expresie pe care cel mai iscusit psiholog n'ar putea-o analiza în pripă. După câteva clipe căzu fără voce, fără a zice un cuvânt pe scaunul de paie. Își plecă încet fruntea pe mâni în timp ce lacrimi mari ca picurii furtunilor de vară, curgeau fără șir pe obrazul de atât îndurerat.

— Cornel, Cornel, exclană d-na Găvrus, supărată pe soțul său, care fără nici o pregătire zdrobise sufletul copilei.

— Bine Felicio, dar ce rost are amăgirea. De ce să nu știe adevărul și-am spus de atâtea ori, că Sorin e un ușoratec nestatornic, că zadarnic vrea a face o iubire vecinică din aceea a omului ce zice una și face alta. Mai curând sau mai târziu trebuia să se convingă de acest adevăr. Durerea Adei eră prea nemărginită și neașteptată, ca să poată spune un cuvânt. Tăcută și par'că mai măhnită ca ori când în viață, însoți pe cei doi bătrâni în sufrageria mare și curată Adriana Iuga era fca unui profesor de muzică dintr'un orașel al Ardealului. Abia împlinise patru ani, când i-a murit mama iar trei ani mai târziu o răceală-i răpi și pe tatăl său. Nu mai avea acum decât pe părintele Găvrus — fratele mamei sale — care se îngrija de creșterea ei. După ce terminase liceul s'a înscris la școala artelor frumoase. „Adi” cum o numia tușa Felicia era o figură palidă cu trăsături fine. Buclele-i negre cădeau pe o frunte înaltă ce ascundea albastrul ochilor plini de tristețe. Năzdrăvăniile săvârșite de colege o făceau adesea să zimbească dar acel zimbet era silit și stins. Sufletul ei singuratec și trist n'avea alt prieten decât tablourile, cărțile pe tușa și pe unchiu Găvrus, până într'o vacanță când cunoscu pe Liviu Costin, student la facultatea de litere și filozofie din localitatea, unde și ea studia. Liviu era un chip frumos cu ochi blânzi, tăcut și bun.

Mulți colegi a avut Adi și mulți băeți cunoscuți, dar în privirea nimănui n-a aflat aceea blândetă, sinceritate pe care o avea Liviu și se simția atrasă sufletește de ființa lui, cu care abia vorbise câteva cuvinte pe furate, atunci când însoțită de bobocii penzionului îl întâlnea la teatru sau pe stradă. Când îl vedea se zăpăcea de drag, își da seama că sentimentele ce-i nutrește lui se deosebesc mult de celea păstrate tuși Felicia sau tablourilor.

Dar în anul al doilea el plecă în altă localitate. La început scria des și rândurile lui vorbeau despre-o iubire sinceră fără de sfârșit. În ele aflai gândiri, dorinți pe cari timiditatea nu-l lasă să le mărturisească. Și Adi i-l înțelegea și iubia cu atât mai mult. Trecură apoi doi ani fără să se întâlnească în care interval Adi a fost copleșită adesea de cererile plicticoase ale pețitorilor. Dar ea nu află nici pe unul demn să schimbe icoana lui Costin. „Nu las crinul pentru trandafir” zicea răsând tușei Felicia. Își inchipuia sufletul lui Liviu curat ca floarea nevinovății Dar nu se poate ca o întreagă primăvară să țină tot senin și nici fericirea

Adei până în sfârșit. Liviu o supăra mereu cu tăcerea de mai bine de șase luni. Zadarnic îl întreba cauza acestei nepăsări. El nu răspundea. Atunci a plâns mult iar toamna vitoare a plecat în alt oraș și ca să-și mai uite durerea a început să studieze pe lângă pictură și două limbi străine engleză și germană. Acum tot timpul era ocupată. Rar putea sta de vorbă câteva clipe cu kolegele, ce vecinic o plictisiau cu admirațiile pentru un domn coleg: Sorin Idu. Acesta era un talent recunoscut de toți profesorii și în același timp un băeat drăguț și vesel.

„Are dela natură o mână ușoară, care piciează tot atât de frumos modelele vii, cât și cele antice. Chiar și schițele aruncate în pripă mărturisesc inimitabila lui siguranță, iar particularul său talent se ghicește în toate trăsăturile, fie ele cu creonul, cretă sau penel” așa spunea un profesor bătrân despre Idu. Iar dșrelecolege nu odată îi șoptiau „Câtă putere, delicateță, sentiment adânc se împreună în tablourile dtale. Ce admirabilă este ușurința, frumșea executării!

Recunoștea și Adi talentul tinărului băeat, dar amintirea dureroasă a primului vis drag nerealizat, nu se vindecase complet. Devenise tăcută și mai tristă ca înainte. Răceala ei nu trecu neobservată de Sorin. Nu putea să se lase până în sfârșit, neprivit de ochii ei fără zâmbet și hotări să-i vorbească când erau singuri. Petrecea ore întregi lângă ea, privindu-i peizajele frumoase, ce ea le desemna în ceasurile libere, iar în vacanța Crăciunului o rugă să-i permită a petrece sărbătorile împreună la părintele Găvrus pe care-l cunoștea de copil. Adi nu se împotrivi cu toate că afară de politeța rezervată nimic nu simția pentru el. Dar cuvintele dulci, mângăerile de-o duiosie aproape femeiască, scrisorile, iubirea lui nemărginită și mai ales nepăsarea chinuitoare a lui Liviu, toate acestea o determinară ou timpul să gândească cine trebuie iubit mai mult? Dreptatea a fost de partea lui Idu. Iar după o luptă cu ea însăși Adi recunoscă zădărnicia iubirii ei pentru Liviu și devine mai prietenoasă cu Sorin. Dela prietenie până la iubire nu este prea mare distanța și această trecere s'a făcut în vacanța cea mare. Părintele Găvrus observase cel dintâi reciprocitatea sentimentelor tinerilor și când întreabă pe Idu de gradul prietenii lor acesta jură „pe un raiu de sfinți că imediat ce se va reintoarce din străinătate — unde pleacă pentru complectarea studiilor — va trebui să-l primească de nepot. Și iată că după doi ani s'a întors în țară unde s'a căsătorit cu o fată al cărei nume zadarnic îl caută în pascălie.

Furtună puternică de vară zguduia copacii codrului și pe-reții albi ai mănăstirii. Cele două maice nu puteau dormi deși eră târziu în noapte. Ascultau în tăcere zgomotul cerului furios. Pe masa veche ardea o lampă a cărei raze făceau și mai palide fețele lor liniștite și pline de evlavie. Intr'un târziu când tune-

tele nu mai zguduiau așa de puternic geamurile cea mai tinără întrebă.

— Soră Camelia, dormi? Bătrâna tăcea iar ea crezu că doarme. Se apropie... privește lung fața brăzdată și obosită ce părea înfășorată în vălul somnului... mai întrebă ceva, dar nici un răspuns. Atunci se îndreptă tiptil spre patul ei. Luă iconița din perete, începu a-i desface cadrul, cartonul apoi chipul sfânt din față. Rămase în mână cu un portret mic pe care-l privia cu nesaț. Buzele-i șoptiau ceva tainic ca o rugăciune. Îl săruta sfios ca pe un lucru sfânt în timp ce fața-i trada un amestec de de iubire și disperare. Abia într'un târziu îi veni în minte Sora Camelia. Intoarse repede ochii spre ea și cine i poate ghici zăpăceala clipei, când o văzu răzîmată într'un cot, privind uimită spre ea. Tresări... și fără voie scăpă portretul înaintea micii. Aceasta-l ridică în pripă și citi: „Dragii mele Adi dela Liviu Costin”. Sora Alveria, care nu era alta decât nepoată părintelui Găvrus își lăsă blând fruntea pe umărul bătrânii și printre lacrimi povești iubirea ei pentru omul acesta pe care fără voia ei l-a îndrăgît din anii copilării. „E singurul chip de băeat pe care l-am dorit nebună și care mi-a rămas vecinic străin. Voiu muri dulce soră fără a avea fericirea scumpă a-i mărturisi taina dragostei, mele, fără a-i săruta odată fruntea ce mi-a fost dragă.

Bătrâna o privi lung și cu milă apoi c'o mișcare ușoară atinse flacăra cu marginea portretului plin de lacrimile Adei murmură cuvinte de rugăciune, iar când nu mai rămase decât cenușă luă între palmele-i catifelate căpșorul fetii și zise blând sfătuitoare „Te cunosc în deajuns Alverio știu că ești bună și cuminte. Iar dacă ai venit aici înseamnă că iubiai pe Isus mai mult decât viața cu toate plăcerile ei. De ce atunci îți tulburi sufletul cu o amintire zadarnică a omului ce n'a voit să te înțeleagă? Cum ai aruncat în abisul uitării pe pictorul Idu și toți ceilalți cunoscuți ai tăi de ce nu ai făcut-o și cu el?” Sora Alveria își ridică fruntea măhnită, o privi lung apoi răspunse. „Pentru că l-am iubit altfel ca pe ceilalți. În privirea lui aflu o blândețe duioasă. Îmi inchipuiam sufletul lui curat ca și crinul... Bătrâna o întrepruse „Lasă acestea Alveria dragă. Timpul te va vindeca. Iar ca să-ți ispășești păcatul acestei sări mâine te vei mărturisi și vei asculta două liturghii. Acum e târziu. . . culcă-te copila mea. Afară-i senin. . . se arată zorile. . . O stea uitată abia clipește în dreptul ferestrei, unde sora Alveria se roagă plângând.

*Aurora Popa Inv.*

## Revizoratul școlar al județului Alba.

No. 3098/1927.

# Convocare.

On. membrii ai Corpului didactic dela școalele primare de

stat și grădinile de copii din circumscripția subrevizoratului școlar de control Sebeș, sunt convocați la o conferință didactică pe ziua de 7 Noemvrie 1927, ora 8 și  $\frac{1}{2}$  (fix), în localul școlăii primare de stat din orașul Sebeș, cu următoarea ordine de zi:

- 1, Luarea jurământului oficial învățătorilor titulari nou numiți
- 2, Lecție practică din Scris-cetit la cl. I. de Dl. Inspector general P. Petrescu.
- 3, Lecție practică din Aritmetică la cl. I. de Dl. V. Zdrenghia Sebesel.
- 4, Lecție practică din Gramatică la cl. III. de Dl. I. Dobre Căpâlna.
- 5, Lecție practică din Geografie la cl. IV. de D. Ordean Pianul de jos.
- 6, Lecție practică din Compunere la cl. VII. de Dl. Al. Duvlea Sebesel.
- 7, Observațiuni critice asupra predării Scris-cetitului la cl. I. în legătură cu lecția predată, de Dl. A. Botoroagă Deal.
- 8, Observațiuni critice asupra predării Aritmetice la cl. I. în legătură cu lecția predată, de Dș. Cristina Ilie, Săsciori.
- 9, Observațiuni critice asupra predării Gramaticii în școala prim. în legătură cu lecția predată, de Dș. Cornelia Cionca Pianul de Sus.
- 10, Observațiuni critice asupra predării Geografiei în școala prim. în legătură cu lecția predată, de Dl. I. Raica, Răchita.
- 11, Observațiuni critice asupra Compunerilor în școala primară în legătură cu lecția predată, de Dl. I. Pavel, Lancrăm.
- 12, Eventuale.

Aiud, 14 Noemvrie 1927.

Revizor școlar,  
M. Sasu.

## Partea oficială.

Toate ordinile și circularele, ce se vor publica în partea aceeași a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștient și de către cei vizați.

*Obiect: Redactarea rapoartelor.*

No. 3090—1927

Ne vedem siliți ca să Vă atragem din nou atențiunea asupra redactării rapoartelor, și anume:

1. Fiecare raport trebuie să fie scris pe hârtie curată, având mărimea de lipsă, dar la nici-un caz sub  $\frac{1}{4}$  coală.
2. Ori ce fel de corespondență va fi scrisă *legibil*, cu o *ortografie corectă* și într'un *stil simplu, clar și precis*.
3. *În fiecare raport se va trata numai o singură chestiune*.
4. Rapoartele oficiale vor fi provăzute totdeauna cu numărul oficial de ordine și stampila școlăii.
5. *Corespondența în chestiuni particulare, ca cereri de concedii, transferări, înalțări, beneficii etc. întotdeauna se va timbra legal, contrar nu se va lua în considerație.*

**Obiect: Frequentarea regulată a școlii și obținerea concediilor, No. 3091—1927**

Cu toate că prezentul ordin a mai fost dat în anul trecut totuși aflăm de necesar ca să atragem din nou atențiunea serioasă a dlor directori și învățători ca să *frecventeze regulat școala*, dând exemplu de ordine, punctualitate și stăruință continuă. În consecință dimineța și după amiazi vor intra cu 10 minute mai înainte de începutul lecțiilor pentru a primi elevii și aduce în rând clasa. După timpul reglementar de recreații va intra de asemenea imediat în clasă, unde își va vedea conștientos de îndatoririle sale. Întârzierile dela lecții deci nu sunt admise, și dacă ele vor trece peste 5 minute se vor considera ca lipsiri pentru o oră întreagă, atrăgând după ele sancțiunile cuvenite. Domnii directori sunt îndatorați, ca să comunice la finele unei revizoratului aceste întârzieri, făcându-i în prima linie pe dâșii responsabili de neglijențele de aceasta natură ale învățătorilor de sub ordinele dâșilor.

Ce privesc concediile se va ținea în samă următoarele:

1. Nimenea nu va putea părăsi școala fără concediu aprobat în regulă,

2. Concedii se pot cere numai cu stricta observare a ordinelor privitoare la concedii.

3. Cu excepția cazurilor de forță majoră, concediul se poate lua numai după ce a fost obținut.

4. Concediile se vor cere și aproba numai în cazuri bine motivate.

5 Concediile se vor cere totdeauna prin direcțiunea școlii. Cererile înaintate pe altă cale nu se vor lua în considerație.

6. Directorii nu pot acorda nici-un concediu.

7. Toate absențările nemotivate vor fi imediat pedepsite.

8. Direcțiunile și Comitetele școlare sunt îndatorate a raporta Revizoratului toate absențele Corpului didactic dela cursuri.

9. Domnii sobrevizori școlari sunt invitați a controla executarea acestor dispozițiuni și a ne raporta imediat orice abatere pentru a putea lua măsurile cuvenite.

**Obiect: Aplicarea legii față de elevii cl. V—VI—VII.**

Vă atragem atențiunea serioasă asupra articolului 59 din Legea Învățământului Primar al Statului. În temeiul acestui articol „școlarii cari au trecut cu succes primele patru clase, pot continua instrucțiunea într-o școala secundară teoretică sau practică, obținând adevărîță de terminarea celor 4 clase, valabilă numai pentru înscrierea în asemenea școală. Ei rămân supuși obligativității învățământului și sunt datori să termine cel puțin 3 clase în școala în care s-au înscris. În cazul când se retrag din școală înainte de terminarea celor trei clase secundare, sunt obligați să frecventeze ultimele clase corespunzătoare ale școlilor primare până la absolvirea învățământului primar sau împlinirea vârstei de 16 ani“. Nu se admite deci nici-o dispnzare, ci se va executa strict aceasta dispozițiune.